

Lausunto valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021–2032 ja suunnitelman vaikutusten arvioinnista

Me eteläsavolaiset kunnat: Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala ja Sulkava olemme valmistelleet yhteisen ja sisällöltään yhdenmukaisen lausunnon lausuntopyyntöpalveluun.

Toteamme, että Etelä-Savon maakuntahallitus lausunnossaan ja Itä-Suomen neuvottelukunta kannanotossaan ovat nostaneet merkittäviä näkemyksiä valtakunnallisesta liikennejärjestelmä-suunnitelmasta vuosille 2021–2032.

Panostukset itäisen Suomen liikennejärjestelmän kehittämiseen ovat välttämättömiä koko maan kilpailukyville

Maa- ja metsätalous ja laajemmin ympäristöä hyödyntävät teollisuudenalat synnyttävät allekirjoittaneissa kunnissa ja Etelä-Savon maakunnassa merkittävän määrän raaka-ainekuljetuksia. Kuljetukset käyttävät laajasti koko liikennejärjestelmää, sen tiestöä, rautateitä ja sisävesireittejä. Merkittävä osa luonnonvaroista jalostetaan itäisessä Suomessa tuotteiksi, jotka kuljetetaan päätie- ja rataverkolla merialueen satamiin tai Saimaan kanavan kautta yhä suuremmissa määrin suoraan ulkomaille. Lisäksi Itäisestä Suomesta on lisääntyvissä määrin EU:n ulkorajan ylittäviä suoria rautatie- ja merikuljetuksia paitsi Venäjälle, mutta myös laajemmin Itään.

→ Hyvä saavutettavuus on aivan oleellinen alueellisen yritystoiminnan edellytys.

Hyväkuntoinen ja välityskykyinen liikenneverkko ihmisten liikkumisessa ja asuinpaikan sekä vapaa-ajan asumisen sijainnin valinnassa on keskeistä pysyvyyden tai alueelle siirtymisen näkökulmasta. Matkailu toimialana ja yksittäiset alueelle sijoittuvat yritykset kasvavat liikenneverkon toiminnallisten mahdollisuuksien tukemana. Nopeat kuljetusmuodot syntyvät kaikkia liikennemuotoja sekä matka- ja kuljetusketjujen solmukohtia kehittämällä. Kehittyvät solmukohtat ovat tulevaisuudessa suuressa roolissa kulkumuotojen yhtymäkohtina, jotka tuottavat tehokkuutta ja parempaa palvelutasoa ihmisille sekä yrityksille. Ajallisen saavutettavuuden parantaminen on allekirjoittaneiden kuntien näkökulmasta aluekehityksen ehdoton edellytys.

→ Nopeat kuljetusmuodot ja toimivat kuljetusketjut ovat aivan oleellinen alueellisen elinvoimaisuuden edellytys.

Liikennejärjestelmän investointien aikataulutamisessa ja sijoittumisessa sekä päästöttömyyden tukemisessa on huolehdittava maan eri alueiden alueellisesta tasa-arvosta, jotta nykytilaa tehokkaampi ja käyttäjäystävällisempi tavoitetila voidaan turvata koko Suomessa. Alueiden palvelutason ja matka-aikaketjun tulee tavoitetilassa olla lähtökohtaisesti parempi ja edullisempi, kuin lähtökohtatilanne.

→ Lähtökohtaa edullisempi matka-aikaketju on tuottajan, kuluttajan ja yhteiskunnan etu

Liikennejärjestelmän pitkän tähtäimen visio vuodelle 2050

Valmistelun kuluessa Visio 2050 on kehittynyt ja huomioita alueilta on paremmin nähtävillä. Allekirjoittaneet kunnat muistuttavat kuitenkin siitä, että varsinainen toimenpideohjelma on keskeinen osa etenemistä kohti Visiota. Ohjelma toimenpiteineen ja alueellisine investointeineen on konkreettisemmin suunniteltava ja aikataulutettava niin, että kunnat voivat nähdä kohdallaan konkretiaa ja luottaa alueella tapahtuvaan liikennejärjestelmän kehitykseen.

Alueelliset erityiskysymykset

Me allekirjoittaneet kunnat muistutamme, että Etelä-Savossa maa- ja metsätalouden ja laajemmin ympäristöä hyödyntävien teollisuudenalojen liikenne sekä kotipaikka-asumisen ja vapaa-ajan asumisen mahdollistava liikenne muodostavat erityisen piirteen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Pitkät kuljetusketjut painottavat maantie- ja raidehankkeiden merkitystä. Vesistöjen alueellinen määrä ja pirstaleisuus korostavat saaristoalueen yhteysalus- ja maantielauttaliikenteen sekä sisävesiliikenteen kehittämisen merkitystä. Lentoliikenne muodostaa tulevaisuudessa nykyistä ketterämmän ja taloudellisemman osan liikennejärjestelmää.

Alueelliset painotukset

- etätyöskentelyn ja kaksoisasumisen myönteisen kehityksen ylläpitämiseksi on Etelä-Savossa huolehdittava tietoliikenneyhteyksien mm. valokuitu- ja 5G verkon nopeasta kehittämisestä ja maantieteellisestä laajentamisesta
- liikenneverkon strategista tilannekuvaa päivitettäessä on pääkaupungin ja maakuntakeskusten sekä maakunta- ja seutukeskusten välisiä valtatieyhteyksien kehittämistä painotettava tasapuolisemmin
- Valtatie 5 Lusi – Koirakivi ja Hietanen - Rantakylä, valtatie 13 yhteysväli Kangasniemi - Lappeenranta, valtatie 14 yhteysväli Juva – Parikkala on yksittäisinä kohteina huomioitava varsinaisessa toimenpideohjelmassa
- alemman tieverkon kunnon ylläpitämiseksi ja korjausvelan poistamiseksi on tähän osoitetun rahoituksen ostovoimasta huolehdittava nykyistä merkittävimmin
- itäisen suunnan, erityisesti Savon radan raideliikenteen nopeutta ja välityskykyä tulee kehittää
- rautateiden henkilöliikenteen palvelutasoa esim. varhaisten aamuvuorojen turvaamiseksi on parannettava ostoliikennettä lisäämällä
- työvoiman ja asiointiliikenteen liikkuvuuden varmistamiseksi tulee rautateiden pääverkon palvelutasoa maakuntakeskusten lähijunaliikennejärjestelmän osalta vahvistaa. Ratayhteyden muodostamista välillä Savonlinna – Pieksämäki on tarkasteltava osana palvelevaa raitiotieliikennettä ja Pieksämäki-Varkaus-Joensuu rataosuuden sähköistys tulee tarkastella osana rataverkon toiminnallista kehittämistä.
- itäisen suunnan raideyhteyttä on edistettävä hankeyhtiön muodossa
- Savonlinnan ja Mikkelin lentoasemien kykyä vastata sekä muuttuvan lentoliikenteen tarpeisiin, että teknologisiin ratkaisuihin on edistettävä.
- Vuoksen vesistöissä tapahtuvan sisävesiliikenteen statuksesta oleellisena osana kansainvälistä meriliikennettä sekä liikenteen edellytyksiä on parannettava.
- maantielauttapaikkojen korvaamista silloilla on tarkasteltava ensisijaisena mahdollisuutena ja olemassa olevassa tilanteessa on huolehdittava nykyisen lauttakapasiteetin kantokyvystä
- yhteisrahoitushankkeiden periaatteet on päivitettävä niin, että kunnan rahoitettavaa osuutta ei voida pitää kohtuuttoman suurena ja perusteettomana. Samalla periaatteiden on luotava kunnille ennakoitavissa olevaa näkymää mahdolliseen kustannusjakoon.

Lopuksi toteamme, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on esitettyä paremmin tuotava esiin liikennejärjestelmän kehittämisen alueellisia vaikutuksia ja sen yhteiskunnallista vaikuttavuutta maan eri osa-alueille.

Kunnioitavasti

22. helmikuuta 2021

Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkelä, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Sulkava